

## วิถีชีวิตมอญ

### ความเชื่อและพิธีกรรม

ชาวมอญมีความเชื่อที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์อยู่ 2 ลักษณะ คือ การเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา กับความเชื่อเรื่องผี โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเหล่านี้เห็นได้จากระเบียบข้อห้าม ประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ในวิถีชีวิตของชาวมอญ ซึ่งในบางพิธีกรรมจะเห็นว่าชาวบ้านให้ความสำคัญเกี่ยวข้องกับทั้ง 2 ความเชื่อด้วยกัน

### พุทธศาสนา

ชาวมอญยอมรับนับถือศาสนาพุทธแบบเถรวาทมาช้านาน นับตั้งแต่อาณาจักรสุธรรมวดี หรือสะเทิม ซึ่งเป็นอาณาจักรแห่งแรกของชาวมอญ ชาวมอญนับถือศาสนาพุทธอย่างเคร่งครัด มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนาอยู่มากมาย เช่น ห้ามใส่รองเท้าเข้าบริเวณวัด ห้ามผู้หญิงเข้าในพระอุโบสถ มีการฟังเทศน์

ทุกๆ เดือน 6 ของทุกๆ ปี จะต้องมีการเลี้ยงผีทุกคนรอบครัวเหมือนกับไหว้บรรพบุรุษ อาหารที่ใช้เลี้ยงผีได้แก่

1. เหล้าขาว
2. เป็ด
3. ต้มแดง-ต้มขาว
4. ข้าวสุก

### ชั้นผี

ผู้หญิงผู้ชายที่มีเชื้อสายมอญจะต้องถือชั้นผีทุกคน ถ้ามีแฟนที่เป็นเชื้อสายชาวมอญด้วยกัน ฝ่ายชายจะไปค้างที่บ้านผู้หญิงไม่ได้ และเข้าไปในบ้านไม่ได้ จะเข้าได้ต่อเมื่อผู้ชายจะหาปลาช่อนมาที่ตัวก็ได้แต่ต้องนำปลาช่อนที่หามาได้นั้นเดินลากรอบบ้าน ๓ รอบที่เป็นต้นผีแล้วทุบหัวทุบตัว มาต้มให้คนที่มาเป็นสักขีพยาน ผู้หญิงจะไม่ถือชั้นผีอีกแต่ผู้ชายจะต้องถือชั้นผีต่อไป

## อาหารพื้นถิ่น

1. ข้าวตอกลอยแก้ว
2. แกงลูกสั้น
3. ส้มตำลูกยอกับกล้วยดิบ
4. แกงมะตาด
5. แกงบอน
6. แกงส้มผักบุงใส่พุทราเผือกและปลาอย่าง
7. แกงใบมะรุมนอ่อนกับถั่วเขียว
8. แกงขี้เหล็ก



ภาพประกอบที่ - : ลูกมะตาด ผลไม้ที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการทำอาหารประเภทแกง  
ที่ทำให้มีรสเปรี้ยวของชาวมอญ

### แกงมะตาด

#### ขั้นตอน/วิธีทำ

1. นำพริกแห้งที่แช่น้ำ ตำพร้อมกับผิวมะกรูดและตะไคร้ให้ละเอียดใส่หอมแดง กระชายและกะปิ โขลกต่อให้ละเอียด
2. ละลายเครื่องแกงใส่น้ำพอสมควร ใส่มะตาดที่สับแล้วหั่นตามยาวเป็นชิ้นเล็กๆ
3. ตั้งไฟให้เดือด ใส่ปลาสดหรือปลาอย่างตามต้องการ ถ้าหากต้องการน้ำแกงข้นแบ่งเนื้อปลาโขลกกับเครื่องแกง
4. มะตาดมีรสเปรี้ยวปรุงรสด้วยน้ำปลา หากรสเปรี้ยวไม่พอเติมน้ำมะขามตามใจชอบ

## การแต่งกาย

ผู้ชาย จะไว้ผมทรงเดียวกับชายไทยทั่วไป สวมเสื้อตามสมัยนิยมจากรุ่นเด็กจนถึงคนแก่ เช่น เสื้อยืดหรือเสื้อเชิ้ต ส่วนผู้หญิงนั้น บางคนก็นุ่งโจง บางคนก็นุ่งกางเกงขา กว้าง

## การละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญ

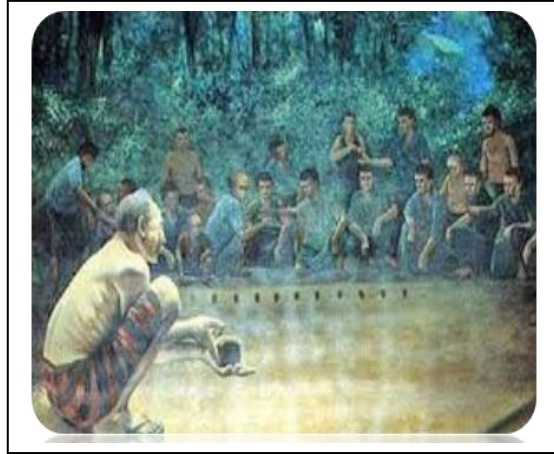
การเล่นสะบ้า (ว่อนสะนิ ) ในช่วงเวลาวันสงกรานต์ทุกปี ตามหมู่บ้านจะมีการแสดงสะบ้า หรือการเล่นสะบ้าของหนุ่มสาว เป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวไทยรามัญ เป็นลีลาการแสดงพื้นเมือง การละเล่นสะบ้ามีใช้การเล่นพนันแข่งขันแต่อย่างใด มีการเล่นในเวลากลางวัน จะมีสาวงามประจำบ้านอย่างน้อย 7 คู่ อย่างมาก 10 คู่ บ้านใช้ไต้ถุนเรือนหรือที่ว่างพอที่จะตกแต่งเป็นที่เล่นสะบ้าได้ บ่อนจะต้องทุบดินให้เรียบแต่งบ่อนด้วยกระดาษสีต่าง ๆ

ลูกสะบ้า นั้นกลึงเป็นลูกกลมแบนเรียบ ทำด้วยเขาสัตว์ เช่น เขาวัว เขาควาง เงิน ทองเหลือง หรือไม้เนื้อแข็งก็ได้ การละเล่นสะบ้ามีหนุ่มฝ่ายหนึ่ง และสาวฝ่ายหนึ่งแสดงสลับกันไปตามลีลาของวิธีเล่นสะบ้าพื้นเมือง ซึ่งมีประมาณ 15 ถึง 30 ท่า เช่น ทินเต็ง จิ้งฮะยู อีมายยับ ตองแก้ม อะลอง เต็ง เป็นต้น (โปรดชมการแสดง จะทราบวิธีดีขึ้น หรืออาจจะลงบ่อนแสดงด้วยตนเองก็ได้) การละเล่นสะบ้ายังคงเหลืออยู่ที่พระประแดงเท่านั้น ประเพณีการเล่นสะบ้าเป็น ประเพณีของหนุ่มสาวชาวมอญโดยการเล่นสะบ้านี้อยู่ในช่วงระยะเวลาของสงกรานต์พระประแดง สืบต่อกันมานานแล้ว หนุ่มสาวได้ โอกาสมาพบกัน

โดยการเล่นสะบ้านี้ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

**สะบ้าบ่อน** สะบ้าบ่อนเล่นที่ไต้ถุนบ้านชาวมอญพระประแดง การเล่นนี้เป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบและเลือกคู่กัน ให้การเล่นสะบ้าแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ชาย และหญิง ฝ่ายชายเป็นหนุ่ม จากหมู่บ้านมอญอื่นซึ่งผู้ใหญ่จะแอบมองอยู่ที่บนบ้านเพื่อโอกาสพิจารณารูปลักษณ์และอุปนิสัยใจคอของหนุ่มที่มาเล่นสะบ้าบ่อน ปัจจุบันการเล่นสะบ้าบ่อนเป็นการดำรงเอกลักษณ์ของชาวมอญและการแสดงความภูมิใจในชาติพันธุ์มอญ สะบ้าทอยเป็นการเล่นอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้ทั้งลูกสะบ้าใหญ่ทอยลูกสะบ้าเล็ก

**สะบ้าทอย** การเล่นสะบ้าทอยต้องใช้ความตั้งใจสูง และต้องมีความชำนาญในการเล่น การเล่นสะบ้าทอยจะทอยกัน จนกว่าชนะและมีรางวัลเป็นการตอบแทน โดยก้นคอกเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 20 เมตร การทอยนั้นจะทอยจากด้านหนึ่งไปยังลูกสะบ้าที่เป็นเป้า



ภาพประกอบที่ - : เปรียบเทียบการละเล่นสะบ้า(ว่อนฮะนิ)กับภาพวาดการเล่นสะบ้าของชาวมอญ



ภาพประกอบที่ - : หญิงชาวมอญเล่นสะบ้าในงานประเพณีและตำแหน่งของลูกสะบ้าในการตัดสินคะแนน

### ประเพณี : การบวชลูกแก้ว

ประเพณีการบวช วันแรก(วันสุกดิบ)นาคใส่โจงกระเบน ห่มสไบสีสดใส เช่น สีฟ้า สีบานเย็น สีเขียว ซ้อนกัน ใส่สร้อยทอง กำไลข้อมือ สมัยก่อนมีกำไลเท้า ในวันแรกนี้ชาวมอญจะไม่โกนหัวนาค แต่จะตัดแต่งผม ให้เรียบร้อยหรือทรงเกรียน พอป่วยสามมีการแห่

นาครอบหมู่บ้านไปวัด แล้วขอขมาเจ้าอาวาส บอกว่าพรุ่งนี้จะบวช พอเข้าวันที่สอง นาคก็ใส่โจงกระเบน ผ่าสไบเหมือนวันแรก แต่วันที่สองนี้จะใส่ชฎา แห่ตอนเช้ามีด พอแห่เสร็จก็เลี้ยงพระที่บ้าน ตอนกลางคืนมีมหรสพ ลิเก วันที่สามตอนเช้าก็โกนหัว ตอนสายเข้าโบสถ์ทำพิธีบวช เป็นอันเสร็จพิธีบวช



ภาพประกอบที่ - : ลูกหลานชาวมอญบ้านรวมม่วง อำเภोजอมบึงในประเพณีบวชลูกแก้ว



ภาพประกอบที่ - : นาคหรือลูกแก้วทำพิธีรดน้ำปิตามารดาหลังจากปลงผมแล้วทำพิธีบวชโดยสวมชุดสีส้มสวยงาม



ภาพประกอบที่ - : หลังจากทำพิธีบวชแล้วลูกแก้วนั่งบนหลังม้าเพื่อทำพิธีแห่รอบหมู่บ้าน